

جامعه حسابداران رسمی ایران؛

توجه به نیازهای آینده

گفتگو با

دکتر مهدی کرباسیان

رئیس شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران

سپاس

فرصت مهمی برایمان فراهم آوردید که بتوانیم دیدگاه رئیس شورای عالی جامعه حسابداران رسمی ایران را با خوانندگان حسابرس در میان بگذاریم. از اینکه دعوت ما را پذیرفتید، بسیار سپاسگزاریم. ابتدا اجازه می‌خواهیم گفتگوی خود را چنین آغاز کنیم که از نظر شما مهم‌ترین انتظاراتی اعضای حرفه از جامعه حسابداران رسمی ایران چیست و فاصله انتظارات در چه زمینه‌هایی عمده‌تر است؟

دکتر کرباسیان

به طور طبیعی حسابداران رسمی نیز مانند هر تشکل حرفه‌ای دیگر از تشکل خود دو انتظار اصلی دارند. قبل از هر چیز، حسابداران رسمی انتظار دارند که تشکل حرفه‌ای آنها نهادی فراتر از حاصل جمع توان تک تک آنها باشد. این در حقیقت یک خصیلت تشکل‌یابی است و در شرایطی که فعالیت مجموعه‌ای از افراد جدا از هم و در یک قالب و سازمان متشکل می‌شود، کاملاً طبیعی است که انتظار داشته باشیم این تشکل توانی فراتر از جمع تک تک آن افراد داشته باشد.

انتظار طبیعی بعدی، «حمایت» است. منظور حمایت از حسابداران رسمی در برابر گروه‌های مختلف ذینفع مانند صاحب‌کاران، سهامداران عمده شرکت‌های بزرگ، نهادهای نظارتی (در بازار پول و بازار سرمایه)، دولت و دیگر نهادهایی است که به طور مستقیم و غیرمستقیم از فعالیت نظارتی حسابرسان تأثیر می‌پذیرند. حسابداران رسمی به حق انتظار دارند تشکل آنها پشتیبانشان در برابر مجموع انتظارهای گروه‌های ذینفع باشد که البته گاه این گروه‌ها نیز انتظاری فراتر از ظرفیت‌های قانونی و بسترهای مقرراتی موجود از حسابرسان دارند.

علاوه بر آن، مانند اهالی هر حرفه دیگر، حسابداران رسمی انتظاری هم در زمینه مسائل رفاهی، صنفی و مانند آن از تشکل حرفه‌ای‌شان دارند که باز هم کاملاً طبیعی است.

از سوی دیگر، خود تشکل حرفه‌ای، یعنی جامعه حسابداران ایران برای اینکه قادر باشد به این انتظارات جامه عمل بپوشاند باید یک نظارت مستمر و پیوسته بر عملکرد اعضای خود داشته باشد. برای مثال اگر در

جامعه‌ای مفروض، حجم مرگ‌ومیر بیماران بر اثر کوتاهی پزشکان افزایش یابد، تشکل حرفه‌ای پزشکان قادر به پشتیبانی از آنان و تأمین جایگاه شایسته و برآورنده این صنف در سطح جامعه و در ذهنیت گروه‌های مختلف ذینفع نخواهد بود. به همین ترتیب، حسابداران رسمی هم که در حقیقت سلامت مالی جامعه را به نوعی نگهداری می‌کنند، برای آنکه بتوانند خواسته‌های موردنظرشان از «جامعه» تأمین شود باید نظارت مستمر حرفه‌ای تشکلشان را بر عملکردشان بپذیرند.

اما چنان‌که اشاره کردید، بین آنچه «جامعه» در عمل و حتی به طور بالقوه قادر به تحقق آن است و آنچه به حق و به درستی مورد انتظار اعضای حرفه است، فاصله‌ای وجود دارد که در بحثان به آن به عنوان فاصله انتظارات اشاره کردید. برای پر کردن این فاصله هم اعضای حرفه و هم نمایندگانشان در تشکل حرفه‌ای باید تلاش کنند.

بخشی از این شکاف و فاصله در انتظارات ناشی از خلاءهای قانونی و مقرراتی است. بدیهی است که جامعه حسابداران رسمی، فراتر از قوانین و مقررات ناظر بر عملکردش نمی‌تواند این فاصله انتظارات را پر کند. یعنی ممکن است حسابرسان خواسته‌ای از تشکل حرفه‌ای خودشان داشته باشند که کاملاً هم مشروع و به حق باشد، اما جامعه بنا به محدودیت‌های مقرراتی و قانونی حاکم بر فعالیتش در شرایط کنونی قادر به تأمین آن نباشد. در این جا هم حسابداران رسمی باید انتظارات خود را از جامعه معقول کنند و هم جامعه یعنی تشکل حرفه‌ای حسابرسان وظیفه دارد که به طور پیوسته و دائمی تلاش کند این خلاءها

یکایک حسابرسان

وظیفه دارند

هر کدام

به سهم خود

در جهت

کاهش فاصله انتظارات

قدم بردارند

مطلوب درآید. این تلاشها هم‌چنان که گفتم باید مستلزم حرکتی دوطرفه باشد.

برای مثال، هم‌اکنون جامعه از کارگروه‌هایی برخوردار است که در زمینه‌های مختلف فعالیت می‌کنند. هر یک از اعضای کارگروهها باید بدون تنگ‌نظری و خطکشی‌های جناحی تمامی سلیقه‌های موجود در جامعه حرفه‌ای را پوشش دهد تا کسی از اهالی حرفه خود را بیگانه از تشکل حرفه‌ای خود نپندارد. هم‌زمان اعضا نیز باید با پایبندی به اخلاق حرفه‌ای انتظاراتی تشکل خودشان را برآورده سازند.

نکته کلیدی در همین جاست. در صورتی جامعه می‌تواند تعهدهای خود را در برابر اعضا تأمین کند که اعضا پایبند به اخلاق حرفه‌ای باشند. بنابراین از سویی در جامعه باید با گشاده‌رویی به روی همه اهل حرفه باز باشد و از سوی دیگر اهالی حرفه نیز با پایبندی به اخلاق حرفه‌ای، تصویر مطلوبی از خود در منظر عمومی اجتماع در حرفه حسابرسی و سلامت مالی ارائه کنند تا جامعه بهتر قادر باشد نیازهای صنفی آنها را در پهنه‌های مختلف سیاسی و اجتماعی و اقتصادی تأمین کند.

سازش

جامعه حسابداران رسمی ایران با چه فرصت‌ها و تهدیدهایی روبه‌رو است؟

دکتر کرباسیان

فرصت‌هایی که پیش روی جامعه

و دشواریهای قانونی را برطرف سازد. مسئله کلیدی همین است. یعنی وجود فاصله انتظارات امری نامنتظره نیست، اما آنچه اهمیت دارد تلاش برای کاهش این فاصله است که در این زمینه باید بکوشیم. این تلاش هم یک‌طرفه نیست؛ یعنی ضمن مسئولیت جامعه حرفه‌ای در این زمینه، یکایک حسابرسان وظیفه دارند هر کدام به سهم خود در جهت کاهش فاصله انتظارات قدم بردارند.

سازش

تعامل و ارتباط جامعه حسابداران رسمی با اعضای حرفه در چه سطح و کیفیتی است؟

دکتر کرباسیان

جامعه حسابداران رسمی یعنی بخشی از اعضای حرفه و در واقع معتمدان و نمایندگان حرفه. اعضای شورای عالی جامعه همه حسابدار رسمی‌اند و نمایندگان مستقیم اهالی حرفه هستند و هیئت‌مدیره جامعه هم که وظایف اجرایی را انجام می‌دهد هم منتخب همین شورای عالی است. بنابراین کشیدن دیواری بین جامعه و اهل حرفه از اساس نادرست است.

اما آیا تعامل و ارتباط جامعه با اعضای حرفه از کیفیت ایده‌آلی برخوردار است؟ اگر واقع‌بین باشیم، پاسخ به این پرسش مثبت نیست. یعنی باید خیلی تلاش کنیم تا کیفیت تعامل بین اعضای حرفه و تشکلمان به شکلی ایده‌آل و کاملاً

در بطن یک اقتصاد

در حال گذار

جامعه به‌طور پیوسته

باید خود را

با نیازهای دائماً در حال رشد

منطبق سازد

جامعه حسابداران رسمی ایران

هم باید دستکم

از ویژگی‌های

تشکل‌های حرفه‌ای در

اقتصادهای نوظهور مشابه

برخوردار باشد

که در منظر عمومی تهدید تلقی شود. اما به خاطر حرکت عمومی اقتصاد در جهت گذار از اقتصاد دولتی به اقتصاد غیردولتی، این تهدیدها رنگ خواهد باخت و فرصت‌هاست که آینده جامعه را رقم می‌زند.

سازش

جامعه حسابداران رسمی ایران در تحقق هدف‌های خود تا چه میزان موفق بوده است؟

دکتر کرباسیان

به‌نظرم پاسخ اعضای جامعه، ارزیابی بهتری از عملکرد آن می‌دهد. قاعدتاً اینجانب که هم‌اکنون به‌عنوان رئیس شورای عالی در خدمت اعضا هستم، ترجیح می‌دهم ارزیابی عملکرد جامعه را از زبان اعضای آن بشنوم. خود من عملکرد جامعه را دارای نقاط قوت و ضعفی می‌دانم. بخشی از این ضعف ناشی از عواملی است که مستقل از اراده مدیریت و بدنه جامعه حرفه‌ای به ما تحمیل شده است. اما به‌طور قطع، بخش دیگری هم هست که نشانه عدم‌بهره‌مندی ما از فرصت‌هایی است که در مقاطعی فراهم آمده است. با این حال، به‌نظر من جامعه را باید در مسیر حرکتش ارزیابی کرد؛ جامعه از چه نقطه‌ای آغاز به حرکت کرد و اکنون در چه نقطه‌ای قرار دارد.

برخی از اعضا انتقادهایی مطرح می‌کنند که در مواردی هم درست است؛ برای مثال، در زمینه محدودیت‌های بیشتری که در برخی موارد قانونی مانند اساسنامه پدیدار شده است. اما مسئله تنها این نیست. اگر ما عملکرد جامعه را براساس شاخص‌های موجود واقعی یعنی برای مثال بهبود عملکرد مؤسسه‌های حرفه‌ای و شاغلان انفرادی جامعه ارزیابی کنیم، حرکتی رو به تعالی را-البته با فراز و نشیب‌هایی- شاهد هستیم. به عبارت دیگر، با وجود اینکه از سویی با تنگنانهایی مواجه شده‌ایم، از سوی دیگر حرکت رو به رشد جامعه حرفه‌ای استمرار داشته است.

سازش

جامعه حسابداران رسمی ایران چه برنامه‌ای برای آماده‌سازی حرفه در پاسخ به تغییرات فزاینده محیط کسب‌وکار و پیشرفت‌های فناوری اطلاعات دارد؟

حرفه‌ای حساب‌برسان کشور است در حقیقت در راهبرد توسعه و رشد مبتنی بر سلامت مالی در کشور نهفته است. در سالهای اخیر، مقام معظم رهبری و مقام‌های عالی کشور به سلامت مالی و ضرورت مبارزه با فساد در کشور تأکید داشته‌اند. این بزرگ‌ترین مسئولیت و در عین حال بهترین فرصت برای تعالی حرفه حساب‌برسی در کشور است. هر روز بیش‌ازپیش بر اهمیت حساب‌برسان در سلامت مالی کشور تأکید می‌شود و این بدان معنی است که باید حوزه مسئولیت خودمان را بهتر شناخته و به آن آگاه باشیم. در همین سال‌های اخیر، تصویب قوانینی مانند قانون ارتقای سلامت اداری، قانون مبارزه با پول‌شویی و غیره و نیز بحث و گفتگو درباره ضرورت وجود قانون در مورد رهبری شرکت‌ها (حاکمیت شرکتی)، همه و همه یعنی فرصت‌های بالفعل و بالقوه‌ای که حساب‌برسی و حرفه سلامت مالی در کشور با آن مواجه است.

اما جامعه حسابداران رسمی هم به‌طور طبیعی مانند هر ارگانیسم اجتماعی، با تهدیدهایی هم روبه‌روست. یعنی ضمن اینکه باید از فرصت‌های موجود در بستر کلان و محیط حرفه‌ای بهره برده و آنها را به حداکثر رساند، تهدیدها را هم باید به‌طور دائم کاهش داد. بخشی از این تهدید درونی و بخش دیگر محیطی است. تهدید درونی در شرایطی پدید می‌آید که اهل حرفه به رفتار حرفه‌ای پایبند نباشند. وظیفه جامعه حسابداران رسمی ایران است که با نظارت مستمر، مانع از بروز یا عملی شدن چنین تهدیدی باشد.

بخشی دیگر از این تهدید محیطی است. به‌هرحال، می‌دانیم ما اقتصادی در حال گذار داریم. بنا به دلایل مختلف در دهه‌های گذشته در اقتصاد ایران بخش دولتی دست بالا را داشته است و بخش خصوصی اگرچه با توجه به سیاست‌ها و برنامه‌های کلان دو دهه گذشته نقش روزافزونی در اقتصاد پیدا کرده، اما هنوز جایگاه واقعی خود را در اقتصاد ایران نیافته است. جامعه حسابداران رسمی ایران نیز تشکلی خوداتنظام و غیردولتی است؛ بنابراین در بطن یک اقتصاد در حال گذار، این جامعه باید به‌طور پیوسته خود را با نیازهای پیوسته در حال رشد، منطبق سازد. گاهی به‌خاطر سرشت این اقتصاد، برای فعالیت جامعه محدودیت‌هایی ممکن است ایجاد گردد

فرهنگی موجود، ضروری است و می‌تواند تا حدودی راهنمای عملی برای ما فراهم کند.

گام بعدی، حرکت در جهت دستیابی به ضابطه‌هایی است که بر جوامع حرفه‌ای در اقتصادهای پیشرفته حاکم است و این در حقیقت مرحله دوم برنامه عملیاتی ما را تشکیل می‌دهد.

نکته مهم این است که نباید فراموش کنیم جامعه بخشی از تشکل حرفه‌ای ما را تشکیل می‌دهد. سازمان حسابرسی به‌عنوان نهاد قانونی تدوین‌کننده استانداردها، تشکلهای حرفه‌ای متعددی که هم‌اکنون در عرصه‌های مختلف آموزشی و اطلاع‌رسانی در کشور فعالند، مانند انجمن‌ها و نهادهای آموزشی حرفه‌ای و دانشگاه‌ها، و مهم‌ترین نهادهای نظارتی که بر بازارهای پول و سرمایه که عمده‌ترین ذینفعان فعالیت حساب‌برسان حرفه‌ای هستند، باید همراه و همگام جامعه باشند تا این هدف‌ها محقق شود.

سازش

بار دیگر از حضور و صرف وقت ارزشمندتان برای سرگرفتن این گفتگو بسیار سپاسگزار می‌کنیم و امیدواریم جامعه حسابداران رسمی ایران راه رسیدن به وضعیت مطلوب و پاسخگویی به نیازهای اقتصادی کشور را با موفقیت طی کرده و از همراهی و همگامی همه ذینفعان فعالیت حسابرسی بهره‌مند شود.

دکتر کرباسیان

جامعه در سال‌های اخیر راهبرد و برنامه کلان خود را به‌همین منظور تدوین کرده و ارائه ویرایش جدیدی از آن را نیز هم‌اکنون در دستور کار قرار داده است. به‌طور کلی، نگاه ما حرکت جامعه همزمان با اقتصادی در حال رشد برای پاسخگویی مناسب به نیازهای اقتصادی-اجتماعی و با هدف تأمین سلامت مالی است. در این چارچوب، شاخص‌های کمی را هم تهیه کرده‌ایم. یعنی اینکه برای حرکت از وضع موجود به وضعیت مطلوب‌تر، در سه افق کوتاه‌مدت، میان‌مدت و درازمدت، باید از چه مراحل عبور کنیم و در هر مرحله جایگاه جدید تشکل حرفه‌ای را با توجه به نیازهای آینده که در آن مقطع پدیدار کرده‌ایم، تعریف نموده‌ایم.

به‌طور کلی و از منظری واقع‌بینانه، انتظار ما این است که جامعه در درازمدت طی یک برنامه نظام‌مند و پیوسته قادر باشد به نیازهای یک اقتصاد نوظهور پاسخ دهد. یعنی اگر برنامه کشور در مقطع کنونی حرکت از اقتصادی در حال توسعه به اقتصادی نوظخته است، جامعه هم در این چارچوب باید دستکم از ویژگی‌های تشکل‌های حرفه‌ای در اقتصادهای نوظهور مشابه برخوردار باشد.

مطالعه تجربه جهانی و بررسی تشکل‌های حرفه‌ای مشابه جامعه حسابداران رسمی ایران، در اقتصادهای نوظخته‌ای مانند مالزی و برخی اقتصادهای شرق آسیا و نیز امریکای لاتین با توجه به اشتراک‌ها و تفاوت‌های

هر روز

بیش از پیش

بر اهمیت حساب‌برسان

در سلامت مالی کشور

تأکید می‌شود

و این یعنی اینکه باید

مسئولیت خودمان را

بهبتر بشناسیم

و به آن

واقف باشیم